

Schoolleidersdag

4 oktober 2019

Terugkijken op de Schoolleidersdag 2019: Moraal van het verhaal

Het is 4 oktober in de ochtend. In Houten komen 150 leidinggevendenden uit het christelijk-reformatorisch onderwijs bij elkaar voor hun jaarlijkse schoolleidersdag. Vandaag is moreel leiderschap het onderwerp. Wat is moreel leiderschap, en hoe geef je dat vorm? Hoofdspreker is de voormalig hoogste militair van de Landmacht, generaal Mart de Kruif.

Indrukwekkende praktijkvoorbeelden

Pieter Moens, voorzitter CvB van VGS, opent de Schoolleidersdag met gebed en het lezen van Psalm 103. Dagvoorzitter Marco Ekeveld introduceert de generaal. De Kruif komt uit zowel een christelijk als een didactisch nest, zegt hij tegen de zaal vol mensen uit het onderwijs. Hij neemt de aanwezigen mee langs zijn jeugd en tijd bij de Landmacht, met indrukwekkende praktijkvoorbeelden.

En al snelt geeft hij de eerste les mee, "de dingen goed doen is iets heel anders dan de goede dingen doen". Toen hij na zijn tijd in Afghanistan terugkwam in Nederland viel hem op dat, afgaande op de nieuwsberichten, er voortdurend gesproken werd over een crisis. "Als je veel hebt, heb je ook veel te verliezen", zegt De Kruif, waarna hij uitlegt dat angst vaak een grote rol speelt bij verandertrajecten.

Maakbaarheid

De generaal is van mening dat we er tegenwoordig te veel vanuit gaan dat we in een maakbare wereld leven. Want als we denken dat de wereld maakbaar is, mag er niets fout gaan en wil je overal grip en controle over hebben. "Maar kan dat wel? Moet je als leider alles willen weten? Je moet je richten op de grote lijnen, en vragen naar de bedoeling", vindt hij. Iedereen duikt volgens De Kruif op incidenten, maar waar we ons echt mee bezig zouden moeten houden is de vraag of er een structureel probleem is.

In het verlengde daarvan benadrukt Mart de Kruif dat risico's genomen móeten worden, ook als maatschappij. Het krampachtig proberen uitsluiten van risico's lukt niet en leidt tot verkeerde sturing.

Team gaat boven alles

En hoe geef je moreel leiding aan een groep mensen? De Kruif: "Het team gaat boven alles. Als alles tegenzit, zie je de kracht van een team. Als moreel leider geef je eerst veel weg aan een team, voordat je het terugkrijgt. Het gaat niet om jou, je moet jezelf wegcijferen voor de rest. Een leider zie je als het slecht gaat. Als het goed gaat, geef vooral de eer aan de mensen die het echte werk doen."

Tot slot wijst de generaal op het belang van kwetsbaarheid. "Moreel leiderschap is dat je je kwetsbaarheden kent. Je kunt en hoeft niet alles goed te doen. Toon je gevoel. Zonder gevoel en geweten is er ook geen sprake van moreel leiderschap."

Vrede, waarheid en rechtvaardigheid

Na de pauze spreekt CU-Kamerlid Eppo Bruins de zaal toe. Zijn hoofdboodschap is dat het gaat om de balans tussen vrede, waarheid en rechtvaardigheid, die worden gediend door liefde. Hij roept de aanwezigen op dat handen en voeten te geven in hun scholen. Bruins maakt het concreet langs de lijn van drie voorbeelden.

Echte kwetsbaren

Allereerst pleit hij ervoor dat leiders opkomen voor de écht kwetsbaren. Want kwetsbaren zijn volgens Bruins niet de mensen die het hardst klagen. Het zijn eerder mensen die niet klagen, weinig vragen en veel dragen. Zijn oproep is om binnenkort eens zo'n echt kwetsbare te complimenteren. "Zeg gewoon eens tegen iemand: ik ben zo blij dat je er bent en zo hard werkt."

Vergaderen zonder vergadertafel

Zijn tweede punt gaat over vergaderen. Want dat gebeurt vaak in formele en daarom kunstmatige setting. Dan gaan mensen zich ook anders gedragen. "Dus laat die vergadertafel eens gewoon weg, en vergader ook eens zónder agenda", aldus Bruins. En laat de waarheid ook spreken. "Als je denkt, wat zegt iemand nu eigenlijk, vraag dan gewoon door: wat bedoel je nu eigenlijk écht?"

Gebed

Tot slot wijst Eppo Bruins op de waarde en het belang van het gebed. Hij haalt allerlei voorbeelden aan uit het politieke werk van de ChristenUnie waarbij er steeds gebeden wordt. Door de fractie zelf, in moeilijke situaties, maar ook door anderen om hen heen. Er zit zelfs iedere dinsdag een gebedsgroep voor de ChristenUnie op de publieke tribune van de Tweede Kamer.

Aan het slot van zijn bijdrage zoekt Bruins nadrukkelijk de interactie met de zaal op. "Hoe vaak vergaderen jullie dan zelf zonder agenda?", vraagt iemand. Dan moet Bruins toch bekennen dat de Tweede Kamerfractie altijd mét agenda vergadert. "Maar", zegt hij, "af en toe gaan we met elkaar de hei op. Dan geen agenda, maar waardevolle gesprekken met elkaar, en ook de vraag: hoe gaat het nu écht met je?"

Van toegevoegde waarde

Aan het einde van het ochtendprogramma presenteren Henriëke Hoogendijk, mediapedagoog en onderzoeker bij Driestar educatief, en Arno Bronkhorst, het boek 'Van toegevoegde waarde', over waardenonderwijs in de klas, dat vers van de pers is verschenen. Ze legt een casus voor aan de zaal, en pleit ervoor waarden concreet te benoemen. Het boek bevat allerlei concrete lesideeën en is samen met mensen uit het onderwijs ontwikkeld en geschreven. Ook schreef Henk Vermeulen, onderwijsadviseur bij Driestar educatief, mee aan het boek.

De ochtend wordt afgesloten door Robert Zoutendijk, lid van het CvB van Driestar educatief. Na de lunchpauze volgt een divers en interactief workshopprogramma. Over moral fitness, ethiek van leiderschap en leidinggeven aan identiteit. Ook wordt verder doorgesproken over de inhoud van de beide lezingen en wat dit voor de praktijk van alle dag betekent.

Jozua

Aan de hand van Jozua sluit ds. W.A. Zondag, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Dordrecht, de Schoolleidersdag af. Hij onderzoekt wat we van Jozua kunnen leren over moreel leiderschap. Jozua was altijd dicht bij de Heere en zijn leermeester Mozes, hij had altijd Gods eer op het oog. Ook ging Jozua de strijd aan, een strijd die hij niet kon winnen zonder de geestelijke wapenrusting. Jozua durfde onjuiste zaken en verdeeldheid eerlijk te benoemen.

Zelfs van Jozua's gebreken kunnen we leren, zegt ds. Zondag. Jozua vroeg niet altijd naar de wil van de Heere, en dacht het soms zelf te kunnen. Ook was Jozua gevoelig voor eer. Durf daarom fouten toe te geven. Wil je een echte leider zijn, dan moeten mensen aan je merken dat je meent wat je zegt. Jozua ging met zijn tekorten naar de Heere Jezus. Zo schetst ds. Zondag Jozua als een type van Jezus Christus. 'Die in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven', sluit ds. Zondag af.

[Tip: Lees een samenvatting van de lezing van ds. W.A. Zondag terug op RD.nl.](#)

Het was een leerzame dag vol inhoud en ontmoeting!